

ต้นทุนและผลตอบแทนผ้าบาติกของกลุ่มนาราบาติก อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

Cost and return of Nara Batik Group's Batik Fabrics Narathiwat Metropolis

ไฮดา สุทินปริดา^{1*}

Haida Sudinpreeda^{1*}

(Received: February 24, 2023; Revised: May 18, 2023; Accepted: June 8, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากรรมวิธีในการผลิตผ้าบาติก และศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของธุรกิจผ้าบาติก ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกในกลุ่มนาราบาติก จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ค่าร้อยละ คำนวณต้นทุน รายได้ และกำไรขั้นต้น ผลการวิจัยพบว่า ผ้าบาติกที่ผลิตโดยกลุ่มนาราบาติก สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ผ้าบาติกแบบพิมพ์ลาย และผ้าบาติกแบบเขียนลาย ต้นทุนการผลิตผ้าบาติกแบบพิมพ์ลายเฉลี่ยอยู่ที่ 175.20 บาทต่อ 1 หลา และต้นทุนการผลิตผ้าบาติกแบบเขียนลายอยู่ที่ 264.22 บาทต่อ 1 หลา กำไรขั้นต้นจากการจำหน่ายผ้าบาติกกรมเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 42,227 บาท โดยที่กำไรขั้นต้นจากการผลิตผ้าบาติกแบบพิมพ์ลายมีมูลค่าสูงกว่ากำไรขั้นต้นจากการผลิตผ้าบาติกแบบเขียนลายอยู่ที่ 38,360 บาท ผลจากการวิเคราะห์กำไรขั้นต้นแสดงให้เห็นว่า การผลิตผ้าบาติกแบบพิมพ์ลายให้ผลตอบแทนที่สูงกว่าการผลิตผ้าบาติกแบบเขียนลาย อย่างไรก็ตามทางกลุ่มนาราบาติกยังคงต้องผลิตอย่างต่อเนื่อง นอกเหนือจากการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้แล้ว หนึ่งในผลงานของช่างบาติกที่ใช้ภูมิปัญญาเดิมในการเขียนลายบนผ้าบาติกนั้น ได้รับความนิยมนอกจากกลุ่มอนุรักษ์ ทั้งนี้เป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจในลักษณะเดียวกันในการนำข้อมูลที่ได้ไปพิจารณาลดต้นทุนการผลิต และหาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตเพื่อเพิ่มกำไรได้

คำสำคัญ: ต้นทุน ผลตอบแทน ผ้าบาติก

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยนครราชสีมานครินทร์

¹ Faculty of Management Sciences, Princess of Naradhiwas University

*Corresponding author. E-mail: haida.m@pnu.ac.th

Abstract

This qualitative research was aimed to study the production procedure of batik fabric under the administration of Nara Batik Group and to study its cost and return fund. The study's informants included the chairman and seven committee members. Structured interview was employed as the instrument. Data obtained was descriptively analyzed looking for percentage, cost, revenue, gross profit. The results showed that batik fabrics produced by the Group can be divided into 2 types: block-printed batik and hand-printed batik. An average cost of producing block-printed batik is 175.20 THB per yard, while that of hand-printed batik is 264.22 THB. Most of the production costs are spent for raw materials and fabric paints. The average monthly gross profit is 42,227 THB. The gross profit from the production of block-printed batik is higher than that of hand-printed batik, at 38,360 THB. The analysis of both gross profits revealed that the production of block-printed batik offers higher rate of return than the production of hand-printed batik. However, the Group still keeps the production of the latter continue and develops its craftsmanship to boost up the sale with addition to promote the community economy. Moreover, the traditional hand-printed batik, which requires the application of local wisdom, is popular among conservatives. In addition, this finding would be an approach to reduce cost of production and increase profits for the enterprises of the same profession.

Keywords: Cost, Return, Batik fabric

บทนำ

คำว่า บาดิก "Batik" หรือ ปาเต๊ะ เดิมเป็นคำในภาษาชวาใช้เรียกผ้าที่มีลวดลายที่เป็นจุด คำว่า "ติก" มีความหมายว่า เล็กน้อย หรือจุดเล็ก ๆ มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า ตริติก หรือ ดาริติก ดังนั้นคำว่า บาดิกจึงมีความหมายว่าเป็นผ้าที่มีลวดลายเป็นจุดต่าง ๆ แหล่งกำเนิดของผ้าบาดิกมาจากไหน ยังไม่เป็นที่ยุติ นักวิชาการชาวยุโรปหลายคนเชื่อว่ามิโนอินเดียก่อน แล้วจึงแพร่หลายเข้าไปในอินโดนีเซียอีกหลายคนว่ามาจากอียิปต์ หรือเปอร์เซีย แม้ว่าจะได้มีการค้นพบผ้าบาดิกที่มีอายุเก่าแก่ในประเทศอื่น ทั้งอียิปต์ อินเดียและญี่ปุ่น แต่บางคนก็ยังเชื่อว่า ผ้าบาดิกเป็นของดั้งเดิมของอินโดนีเซีย จากการศึกษาวรรณคดีความเป็นมาของผ้าบาดิกจึงสามารถสรุปได้ว่า ผ้าบาดิกมีแหล่งกำเนิดที่ระบุไม่แน่ชัด แต่พบมากในประเทศอินโดนีเซีย โดยเริ่มมาจากการทำผ้าบาดิกของสตรีในวังแล้วแพร่หลายไปสู่ประชาชนทั่วไป ในปัจจุบันถ้าเป็นบาดิกที่เขียนด้วยมือถือว่าเป็นบาดิกชั้นสูง มีราคาแพง จึงทำให้

เกิดการเลียนแบบผ้าบาติกด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่สามารถทำให้เกิดเทคนิคในการทำลวดลายให้ดูคล้ายกับผ้าบาติก แต่จริง ๆ แล้วเป็นการพิมพ์แบบสกรีนและไม่เป็นที่นิยมเท่ากับผ้าบาติก ส่วนการทำผ้าบาติกของไทยนั้นนิยมทำกันเป็นงานฝีมือ หรือที่เรียกว่า บาติกพื้นที่ที่เขียนด้วยมือ ซึ่งมีเอกลักษณ์แตกต่างกับศิลปะบาติกของชาติอื่น ผ้าบาติกหรือผ้าปาเต๊ะเป็นคำที่ใช้เรียกผ้าชนิดหนึ่งที่มีวิธีการทำโดยใช้เทียนปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสีและใช้วิธีการแต้ม ระบาย หรือย้อมในส่วนที่ต้องการให้ติดสี (ภัทรธำไพ, 2558) ผ้าบาติกบางชิ้นอาจจะผ่านขั้นตอนการปิดเทียน แต่มสีระบายสีและย้อมสีนับเป็นสิบ ๆ ครั้ง ส่วนผ้าบาติกอย่างง่ายอาจทำได้โดยการเขียนเทียน หรือพิมพ์เทียนแล้วจึงนำไปย้อมสีที่ต้องการ (Sunarya, 2016) การทำผ้าบาติกในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศอินโดนีเซีย ผ่านประเทศมาเลเซียเผยแพร่เข้าสู่ชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นที่นิยมและผลิตกันมากในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนิยมเขียนรูปแบบลวดลายศิลปะจากธรรมชาติ อาทิ ดอกไม้ ใบไม้ สัตว์ และรูปแบบลวดลายศิลปะเครื่องถ้วยต่าง ๆ จนประยุกต์กลายเป็นลวดลายเรขาคณิตในปัจจุบัน (ธวัชชัย ทุมทอง, 2545)

ชาวไทยมุสลิมโดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้รู้จักการทำผ้าบาติกโดยได้รับเทคนิคมาจากมาเลเซีย และได้ตั้งโรงงานผลิตเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนหรือโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง ซึ่งมีคนงานระหว่าง 50 – 100 คน แบ่งหน้าที่การผลิตออกเป็นแผนก ๆ ล้วนแต่อยู่ในจังหวัดนราธิวาส เสียเป็นส่วนมาก โดยเฉพาะที่อำเภอสุโงโก-ลก ในปัจจุบันบาติกลายเขียนได้รับการพัฒนาและแพร่หลายมาก ทำให้สามารถผลิตผ้าได้หลายรูปแบบกว่าเดิม และสามารถขายได้ราคาที่ดีกว่าบาติกพิมพ์ ทำให้โรงงานอุตสาหกรรมผ้าบาติกในภาคใต้หันมาผลิตผ้าบาติกลายเขียน เกิดการแข่งขันในตลาดโดยแสดงลักษณะงาน รูปแบบและเอกลักษณ์ของตนเอง จนผ้าบาติกบางชิ้นกลายเป็นจิตรกรรมที่มีราคาสูงกว่าทั่วไปมาก ผ้าที่นิยมทำกันมาก ได้แก่ ผ้าโสร่ง ผ้าซิ่น และเครื่องนุ่งห่มต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น (Krahi Batik, 2554)

กลุ่มนาราบาติกจัดตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างรายได้ให้กับประชาชนในชุมชน มุ่งเน้นความสามารถที่มีเฉพาะด้านของคนในพื้นที่ เพื่อให้ได้มีงานทำและมีรายได้ และพัฒนาศักยภาพเพื่อเข้าสู่การแข่งขันในการผลิตผ้าบาติก จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลในเบื้องต้น พบว่าการผลิตและจำหน่ายผ้าบาติกขาดการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าบาติก ไม่ได้มีการคำนวณต้นทุนผลิตและผลตอบแทนที่ได้รับ ส่งผลให้กลุ่มนาราบาติกไม่ทราบต้นทุนที่แท้จริงของผ้าบาติก และราคาขายที่กำหนดขึ้นนั้นมีความเหมาะสมกับต้นทุนที่เสียไปหรือไม่ จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของผ้าบาติกเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารต้นทุนผลิตภัณฑ์ และการ

กำหนดราคาขาย อีกทั้งยังช่วยในการวางแผนการผลิตสินค้าในอนาคตเพื่อพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนในอาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษากรรมวิธีในการผลิตผ้าบาติกของกลุ่มนาราบาติก อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส
2. ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าบาติกของกลุ่มนาราบาติก อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

ผ้าบาติกในประเทศไทยส่วนใหญ่แล้วมักจะเริ่มต้นทางตอนใต้ของประเทศ เช่น จังหวัดนราธิวาส ยะลา ส่วนรูปแบบลวดลายต่าง ๆ ของผ้าบาติกมักจะเลียนแบบลายผ้าบาติกของมาเลเซีย ดังนั้นผ้าบาติกของไทยเราที่ผลิตในจังหวัดชายแดนภาคใต้มักจะคล้ายกับผ้าบาติกของมาเลเซีย ซึ่งมีลักษณะบาติกแบบพิมพ์ผสมกับแบบเขียน (นันทา โรจนอุดมศาสตร์, 2536) ความโดดเด่นของผ้าบาติกอยู่ที่การใช้สี และลวดลายอันคมชัดของภาพที่สามารถบอกอะไรได้หลายอย่างทั้งถิ่นที่มา วัฒนธรรมความเป็นอยู่ ธรรมชาติ ไปจนถึงเอกลักษณ์ของแหล่งผลิต หรือกระทั่งความรู้สึกนึกคิดของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งมีกรรมวิธีที่ซับซ้อนอยู่หลายกระบวนการทั้งพิมพ์เทียน แต้มีสี ระบายสี ย้อมสี จึงนับได้ว่าผ้าบาติกได้รวมอารยธรรมของความเป็นภาคใต้เอาไว้ได้อย่างสมบูรณ์แบบ

บาติกจึงมีลักษณะที่เป็นได้ทั้งงานหัตถอุตสาหกรรมและงานศิลปะที่เกิดขึ้นจากการเขียนลวดลายตามที่ต้องการลงบนผืนผ้าด้วยดินสอแล้วใช้ปากกาเขียนเทียนจันตัง (Tjanting) จุ่มน้ำเทียนเขียนไปตามลวดลายเพื่อให้ผ้าบาติกนี้เป็นแนวป้องกันน้ำไม่ให้ซึมผ่านถึงกัน ซึ่งน้ำเทียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องซึมผ่านทะลุทั้งด้านหน้าและด้านหลังของผืนผ้าบาติกโดยไม่ให้เกิดช่องว่างขึ้นจากนั้นจึงทำให้เกิดลวดลาย โดยวิธีการเพ้นท์สีหรือย้อมสีตามแต่กรณี สีบนผืนผ้าจะต้องซึมผ่านทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำตัวของผ้าบาติกทำให้ผู้สวมใส่ภาคภูมิใจว่าผลิตภัณท์ที่ซื้อเป็นชิ้นเดียวในโลก

ข้อมูลทางการบัญชีถือเป็นข้อมูลหนึ่งที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าข้อมูลทางการบริหารอื่น ๆ เนื่องจากข้อมูลทางการบัญชีเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ทำให้ผู้บริหารทราบถึงสถานภาพด้านการเงินของธุรกิจ การขาดข้อมูลทางการเงินและการผลิตที่จำเป็นต่อการบริหารและการตัดสินใจเชิงธุรกิจเป็นปัญหาหลักสำหรับผู้ประกอบการเอสเอ็มอีส่วนใหญ่ในประเทศไทยมูลเหตุสำคัญของปัญหาใหญ่นี้คือความเข้าใจและการให้ความสำคัญต่อระบบบัญชีเพื่อการบริหารของผู้ประกอบการไทย (มีนา ภัทรนาวิก, 2557) การที่ไม่สามารถคำนวณต้นทุนผลิตภัณท์ให้ถูกต้องได้นั้นมีผลกระทบอย่างยิ่งต่อความสามารถ

ในการทำกำไรทั้งในระยะสั้นและระยะยาวขององค์กร เนื่องจากองค์กรไม่สามารถกำหนดราคาขายที่สะท้อนต่อต้นทุนที่แท้จริงได้ และเนื่องด้วยองค์กรไม่สามารถคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่ถูกต้องได้ ทำให้บางองค์กรไม่เห็นถึงความสำคัญของการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ และกำหนดราคาขายโดยใช้ประสบการณ์ในอดีตและความรู้สึกเป็นสำคัญ (ดุขฎี บุญธรรม, 2556)

แนวคิดเกี่ยวกับต้นทุน

การบัญชีต้นทุนมีรากฐานเริ่มแรกจากความต้องการทราบข้อมูลบัญชีเพื่อประเมินผลกำไรขาดทุนเท่านั้น ต่อมาเมื่อมีการผลิตที่ซับซ้อนขึ้น มีสินค้าที่หลากหลายมากขึ้น ทำให้ข้อมูลต้นทุนนำมาใช้เพื่อการตัดสินใจเลือกผลิตสินค้าและตั้งราคา นับเป็นจุดเริ่มต้นของการคำนวณต้นทุนตามกลุ่มของสินค้า (ประภารณณ์ เกียรติกุลวัฒนา, 2555) ต้นทุนที่ใช้ในการผลิตสินค้าหรือต้นทุนที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ นั้น ประกอบไปด้วย ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง และต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วัตถุดิบ (Materials) เป็นส่วนสำคัญที่นำมาใช้ในการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 วัตถุดิบทางตรง (Direct materials) เป็นวัตถุดิบหลักที่สำคัญที่ใช้ในการผลิต สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ซึ่งสามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าใช้ในปริมาณเท่าใดและคิดเป็นต้นทุนเท่าใด

1.2 วัตถุดิบทางอ้อม (Indirect materials) เป็นวัตถุดิบที่ไม่ใช่วัตถุดิบหลักในการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ หรือเป็นวัตถุดิบวัสดุต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิต ที่มีความเกี่ยวข้องโดยอ้อมในการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์

2. ค่าแรงงาน (Labor) คือ ค่าจ้าง หรือค่าตอบแทนที่จ่ายให้แก่ลูกจ้าง หรือคนงานที่ทำหน้าที่ในการผลิตสินค้าและบริการ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.1 ค่าแรงงานทางตรง (Direct labor) ถือเป็นค่าแรงส่วนสำคัญที่ใช้ในการแปรรูปวัตถุดิบให้เป็นสินค้าสำเร็จรูป โดยค่าแรงงานทางตรงนี้จะอยู่ในรูปของค่าจ้าง หรือค่าตอบแทนที่จ่ายให้แก่คนงานหรือลูกจ้างที่ทำหน้าที่ในการผลิตสินค้าสำเร็จรูปโดยตรง โดยปกติในการผลิตสินค้าหน่วยหนึ่ง ๆ ค่าแรงงานทางตรงจะมีจำนวนมากกว่าค่าแรงงานทางอ้อม

2.2 ค่าแรงงานทางอ้อม (Indirect labor) เป็นค่าแรงงานของลูกจ้าง หรือคนงานที่ทำหน้าที่ในการสนับสนุนการผลิตโดยไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าโดยตรง

3. ค่าใช้จ่ายการผลิต (Manufacturing overhead) คือ ค่าใช้จ่ายที่มีความเกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าที่นอกเหนือจาก ต้นทุนค่าวัตถุดิบทางตรง ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง โดยค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะเป็น

ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในโรงงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการผลิตเท่านั้น และไม่รวมถึงค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสำนักงาน (สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, 2552)

ทั้งนี้นอกจากต้นทุนในการผลิตแล้ว ยังมีต้นทุนในการขายและบริหารจัดการที่เป็นต้นทุนในการดำเนินงาน กิจกรรมจะต้องนำต้นทุนในส่วนนี้ไปคำนวณเพื่อทราบกำไรจากการดำเนินงานที่แท้จริง

แนวคิดเกี่ยวกับผลตอบแทน

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผลตอบแทน และการวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุน ผลตอบแทนของการลงทุน หมายถึง สิ่งที่ผู้ลงทุนมุ่งหวังจะได้รับการลงทุนในธุรกิจซึ่งเป็นผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนได้รับ ณ จุดที่ยอมรับได้และคุ้มค่ากับการลงทุน (สุขใจ ตอนปัญญา, 2554) ผลตอบแทนในการศึกษานี้ หมายถึง กำไรจากการขายผ้าบาติก ทั้งนี้การศึกษาเกี่ยวกับผลตอบแทนสามารถใช้วิธีการวิเคราะห์ผลตอบแทนได้หลายวิธี ในการศึกษาผลตอบแทนของการลงทุนการผลิตผ้าบาติกในครั้งนี้ ผู้ศึกษาเลือกใช้อัตราส่วนกำไรขั้นต้นเพื่อการวิเคราะห์ได้ดังนี้

อัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อยอดขาย เป็นอัตราส่วนที่จะบอกให้ทราบว่า กิจกรรมมีความสามารถในการทำกำไรขั้นต้นเป็นร้อยละเท่าไรเมื่อเปรียบเทียบกับยอดขายสุทธิ อัตรากำไรขั้นต้นยิ่งสูงยิ่งดีแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบริหารงาน และการจัดซื้อสินค้ารวมทั้งนโยบายการผลิต และการตั้งราคาขาย (สุพยอม นาจันทร์, ปทุมพร หิรัญสาลี, จุไรรัตน์ ทองบุญชู, วรกร ภูมิวิเศษ, และลักขณา คำชู, 2559)

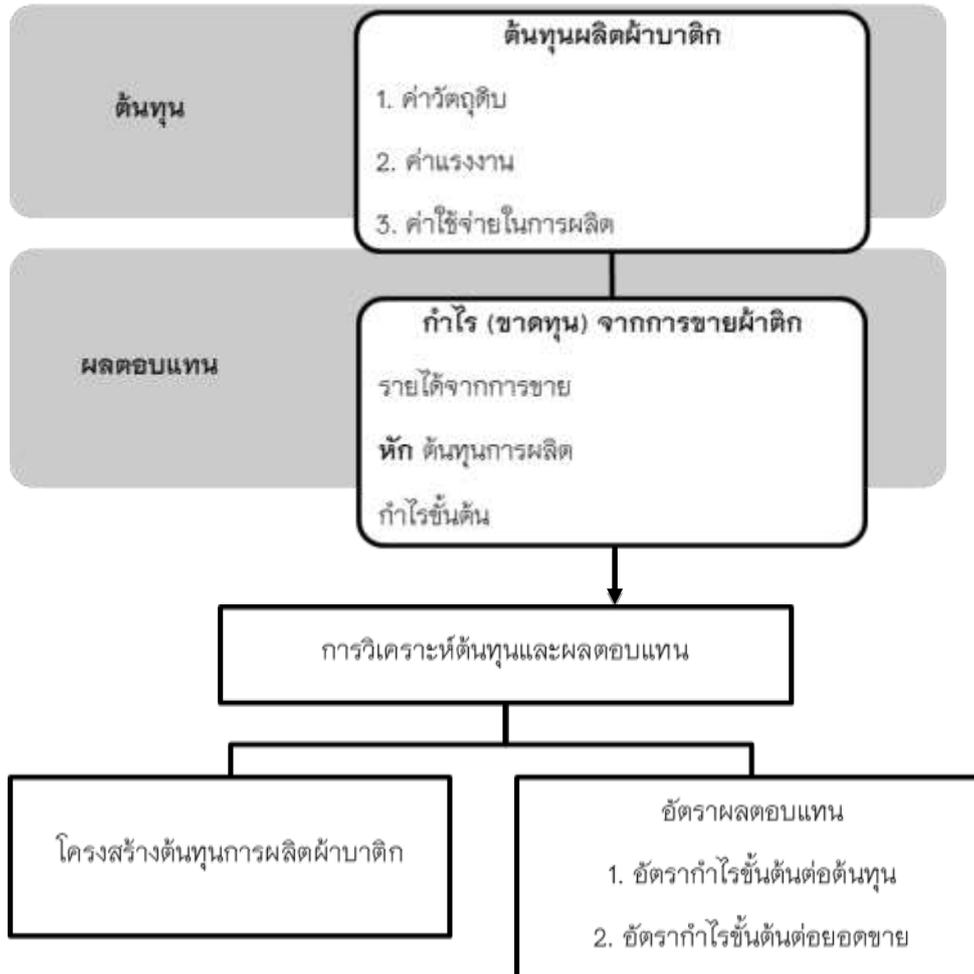
$$\text{อัตราส่วนกำไรขั้นต้น} = \frac{\text{กำไรขั้นต้น}}{\text{ยอดขาย}} \times 100$$

ยอดขาย

อัตรากำไรขั้นต้น (Gross profit margin) เป็นสัดส่วนของยอดขายที่เหลือหลังหักจากต้นทุนสินค้าที่ขาย ทุกธุรกิจจำเป็นต้องมีอัตรากำไรขั้นต้นระดับหนึ่ง ถ้าไม่สามารถทำกำไรขั้นต้นนี้ให้เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอื่น ๆ ธุรกิจจะประสบปัญหาในการดำเนินงานได้ (พรธัญญา ชูวณิมิตรกุล, 2558)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อดำเนินการศึกษารวมวิธีในการผลิตผ้าบาติก และคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนผ้าบาติก

1. ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกกลุ่มนาราบาติก อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส ประกอบด้วย ประธานกลุ่มผู้ผลิตผ้าบาติก และสมาชิกในกลุ่มจำนวน 7 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม ในประเด็นขั้นตอนการผลิต ส่วนประกอบในการผลิต ต้นทุนการผลิต

2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำรา บทความ เอกสาร ข้อมูลที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผ้าบาติก

3. วิธีการดำเนินการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured interview) และแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและประวัติของกลุ่ม

ส่วนที่ 2 ขั้นตอนการผลิตผ้าบาติก ประกอบด้วย ประวัติ ลวดลาย ประเภท วัสดุในการใช้ผลิต และขั้นตอนในการทำผ้าบาติก

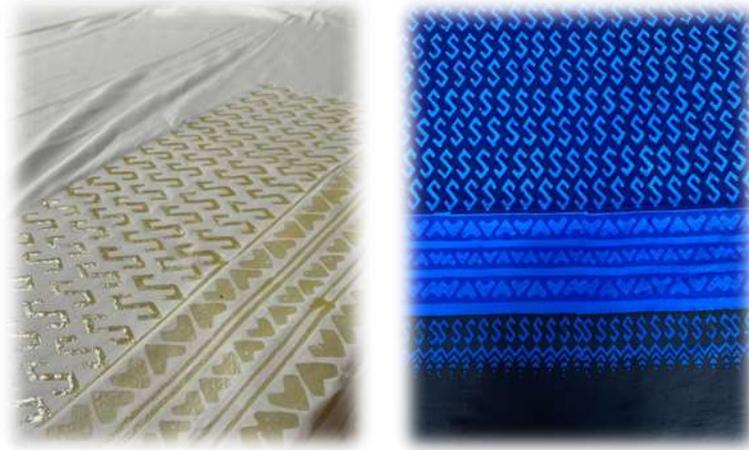
ส่วนที่ 3 ต้นทุนและผลตอบแทนผ้าบาติก ประกอบด้วย ค่าวัตถุดิบ ค่าแรง ค่าใช้จ่ายในการผลิต ปริมาณผลผลิต ปริมาณขาย และราคาขาย

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการทำผ้าบาติก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ค่าร้อยละ (Percentage) โดยนำข้อมูลมาคำนวณผ้าบาติก (Product costs) รายได้ (Income) กำไรขาดทุน (Profit & Loss) และวิเคราะห์อัตรากำไรขั้นต้นต่อยอดขาย

ผลการวิจัย

ผ้าบาติกเป็นภูมิปัญญาของกลุ่มนาราบติก อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส ที่สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ภายใต้การนำของประธานกลุ่มนาราบติก คุณอาหาหมัดดลยาลี หะยีดี๊ะ ประธานกลุ่มและผู้ก่อตั้งกลุ่มนาราบติก โดยรวบรวมสมาชิกที่สามารถผลิตผ้าบาติก จัดตั้งกลุ่มขึ้นมา มีสมาชิกทั้งหมด 7 คน ซึ่งผ้าบาติกที่เป็นที่นิยมมีด้วยกัน 2 แบบคือ ผ้าบาติกแบบพิมพ์ลาย กับผ้าบาติกแบบเขียนลาย (อาหาหมัดดลยาลี หะยีดี๊ะ, การสัมภาษณ์, 29 มกราคม 2565)

ภาพที่ 2 ตัวอย่างผ้าบาติกแบบพิมพ์ลาย

การออกแบบบาติกพิมพ์ลาย คือ ลายที่มีลักษณะเฉพาะที่สามารถนำมาพิมพ์ต่อกันให้มีความต่อเนื่องกันระหว่างลายแต่ละชิ้น ลักษณะการจัดองค์ประกอบของลายพิมพ์นี้ควรให้ตัวลายอยู่ในโครงสร้างของรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หรือสี่เหลี่ยมจัตุรัส ที่นิยมใช้กันทั่วไป มี 4 ชนิด คือ

- **แม่พิมพ์โลหะ** เป็นแม่พิมพ์ลายเส้นที่แสดงรายละเอียดชัดเจน การออกแบบสำหรับการพิมพ์โดยทั่วไปมักจะออกเป็นชุดมีแม่พิมพ์ 2-3 อัน คือ แม่พิมพ์ลายเส้น แม่พิมพ์ปิด และแม่พิมพ์เก็บสีพื้น เพื่อย้อมสีที่ 2 ต่อไป

- **แม่พิมพ์ไม้** เป็นแม่พิมพ์ที่มีลักษณะเป็นแผ่น ๆ ไม่สามารถแสดงเรื่องราว และรายละเอียดลักษณะเป็นลายเส้นใด ๆ ลายที่เกิดขึ้นจะได้สีขาว คือ เกิดจากรอยเทียนจาก แม่พิมพ์ และพื้นเป็นสีข้อม

- **แม่พิมพ์เชือก** เป็นลวดลายที่ไม่มีรายละเอียดเป็นลักษณะลายเส้น เมื่อพิมพ์เทียนแล้วนำไปย้อมแล้วพิมพ์เทียนซ้ำเพื่อเก็บสีเดิมไว้ลักษณะลายจะแสดงให้เห็นลายพื้นของผิวแม่พิมพ์ (Texture) จากรอยแม่พิมพ์เชือก

- **แม่พิมพ์พลาสติก** ทำจากพลาสติกแผ่นบางใสสีเขียวยลูลายพลาสติกให้สวยงามทำลวดลายบนผ้าเหมือน ๆ กันได้เป็นชุดหลายผืนอาจเรียกว่า สเตลซิล แผ่นหนึ่งจะลงเทียนได้ 40-50 ครั้ง

ภาพที่ 3 ผ้าบาติกแบบเขียนลาย

การออกแบบบาติกเขียนลาย โดยส่วนใหญ่จะออกแบบลงบนกระดาษก่อนการลอกลายลงบนผ้าด้วยดินสอสีเพื่อนำไปเขียนด้วยจันตึง บาติกลายเขียนนี้จะออกแบบลายเพียงครั้งเดียวไม่นิยมทำซ้ำ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละลาย ถ้ามีการทำซ้ำกันจะทำให้คุณค่าของลวดลายนั้นลดลง การเขียนลายผู้เขียนสามารถเลือกขนาดของจันตึง ให้เหมาะกับจุดประสงค์ และความต้องการของผู้ออกแบบเอง

1. กระบวนการผลิตผ้าบาติก

ขั้นตอนที่ 1 การซิงผ้าขาวให้ตั้งกับกรอบไม้บาติก นำผ้าที่ทำความสะอาดแล้วนำมาซิงให้ตั้งกับกรอบไม้บาติก โดยวิธีการขลิบผ้าแล้วเขียนลาย เขียนลวดลาย หรือภาพที่ต้องการ ลงบนผ้าที่เตรียมไว้ด้วยดินสอ 2B ขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 2 ร่างแบบและเขียนเทียน ใช้น้ำเทียนที่ตั้งไฟจนละลาย มาทาบนเฟรมแล้วนำผ้ามาวางซิงบนเฟรมให้ตั้ง น้ำเทียนจะเป็นตัวจับผ้ากับเฟรม ขูดผ้าบริเวณขอบเฟรมด้วยเหรียญ หรือด้ามช้อน เพื่อให้ผ้าจับกับเฟรมแน่นขึ้นจุ่มขานตั้งในน้ำเทียนให้ขานตั้งร้อน เดินเทียนขณะที่เทียนอุ่นกำลังดี เขียนเส้นที่ต้องการ เส้นเทียนไม่ควรใหญ่เกิน 2-3 มม. ควรถือกระดาษทิชชูไว้รอง เพื่อป้องกันการหยดของน้ำเทียนขณะเขียนลาย เพราะถ้าน้ำเทียนหยดใส่ตรงจุดใดแล้วสีจะไม่ติด เวลาวาดเส้นเทียน ถ้าเส้นเทียนเริ่มเล็กลง และเป็นสีขุ่นแสดงว่าเทียนเริ่มแข็งจะไม่ซึมเข้าเนื้อผ้า ให้รีบขูดออกแล้ววาดใหม่ ไม่เช่นนั้นเวลาลงสี สีจะซึมออกนอกขอบเทียน

ขั้นตอนที่ 3 การระบายสีลงบนผ้า ผสมสีตามอัตราส่วนเข้มข้น เข้มข้น และสีแต่ละแบบระบายสีตามลาย ส่วนไหนจะให้สีกลมกลืนกันให้ใช้ปลายนิ้วไล่สีไป-มาให้กลมกลืนกัน ก่อนระบายสี

ควรระบายน้ำที่ผืนผ้าก่อน ถ้าผ้ามีน้ำและมากเกินไปให้ซับด้วยกระดาษทิชชู เวลาจะระบายสี ให้ระบายจากส่วนริมก่อน หรือตามแนวลูกศรของลาย เพราะบางลายต้องการไล่สีจากเข้มไปหาอ่อน หรือส่วนขอบเข้าหาตรงกลางเสมอ (การระบายน้ำบนผ้าก่อน เพื่อเวลาระบายสีจะได้ไม่เป็นคราบสีเข้มตรงขอบลาย) ระบายพื้น เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผึ่งให้สีแห้ง

ขั้นตอนที่ 4 ทาหน้ายากันสีตก ทาโซเดียมซิลิเกต ให้ทั่วลายที่ลงสีไว้ (ถ้าโซเดียมซิลิเกตขึ้นเกินไปให้ผสมน้ำได้เล็กน้อย แล้วคนให้เข้ากัน) ผึ่งให้โซเดียมซิลิเกตแห้งหรือประมาณ 4 – 5 ชั่วโมง เวลาผึ่งผ้าเพื่อรอให้สีหรือโซเดียมซิลิเกตแห้ง ต้องผึ่งผ้าให้ราบกับพื้น อย่าตั้งขึ้นหรือตะแคงเป็นอันขาด เพราะสีจะไหลซึมเข้าหากัน

ขั้นตอนที่ 5 ละลายเทียนออก นำผ้าที่ลงโซเดียมซิลิเกตจนแห้งแล้วไปซักทำความสะอาดให้สีและโซเดียมซิลิเกตออก แล้วต้มให้เทียนออก ซักกับผงซักฟอก แล้วซักในน้ำเปล่าให้สะอาด นำไปผึ่งรีดให้เรียบร้อย

2. ต้นทุนผ้าบาติก

ต้นทุนในการผลิตผ้าบาติกจะจำแนกตามประเภทของกรรมวิธีในการผลิต ได้แก่ ต้นทุนการผลิตผ้าบาติกแบบพิมพ์ลาย และต้นทุนการผลิตผ้าบาติกแบบเขียนลาย

ตารางที่ 1 แสดงต้นทุนการผลิตผ้าบาติกแบบพิมพ์ลาย

รายการ	ต้นทุน (บาท/หลา)	ค่าร้อยละ (%)
1. ค่าวัสดุดิบ		
1.1 ผ้าขาวคอตตอน 1 หลา	60	
1.2 สีบาติก	58	
1.3 ซิลิเกต	12	
1.4 ยางสน	15	
1.5 เทียน	12	
1.6 แก๊ส	0.55	
รวมค่าวัสดุดิบ	157.55	89.92
2. ค่าแรง		
2.1 ค่าลงสี	5	
2.2 ค่าต้ม	2.50	
2.3 ค่าพิมพ์ลาย	10	

ตารางที่ 1 แสดงต้นทุนการผลิตผ้าบาติกแบบพิมพ์ลาย (ต่อ)

รายการ	ต้นทุน (บาท/หลา)	ค่าร้อยละ (%)
รวมค่าแรง	17.50	9.99
3.ค่าใช้จ่ายในการผลิต		
3.1 ค่าสาธารณูปโภค	0.13	
3.2 ค่าบลิ๊อค	0.02	
รวมค่าใช้จ่ายในการผลิต	0.15	0.09
ต้นทุนการผลิตรวม/หลา	175.20	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ต้นทุนผลิตรวมโดยเฉลี่ยสำหรับการผลิตผ้าบาติกแบบพิมพ์ลาย 1 หลา เป็นเงินทั้งสิ้น 175.20 บาท ประกอบด้วย ต้นทุนวัตถุดิบ 157.55 บาท คิดเป็นร้อยละ 89.92 ได้แก่ ผ้าขาวคอตตอน 60 บาท สีบาติก 58 บาท ซิลิเกต 12 บาท ยางสน 5 บาท เทียน 12 บาท แก๊ส 0.55 บาท ต้นทุนค่าแรง 17.50 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.99 ได้แก่ ค่าลงสี 5 บาท ค่าต้ม 2.50 บาท ค่าพิมพ์ลาย 10 บาท และต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต 0.15 บาท ได้แก่ ค่าน้ำประปาและค่าไฟฟ้า 0.13 บาท และบลิ๊อค 0.02 คิดเป็นร้อยละ 0.09

ตารางที่ 2 แสดงต้นทุนผ้าบาติกแบบเขียนลาย

รายการ	ต้นทุน (บาท/หลา)	ค่าร้อยละ (%)
1. ค่าวัตถุดิบ		
1.1 ผ้าขาวคอตตอน 1 หลา	60	
1.2 สีบาติก	145	
1.3 ซิลิเกต	12	
1.4 ยางสน	5	
1.5 เทียน	4	
1.6 แก๊ส	0.55	
รวมค่าวัตถุดิบ	226.55	85.75

ตารางที่ 2 แสดงต้นทุนผ้าบาติกแบบเขียนลาย (ต่อ)

รายการ	ต้นทุน (บาท/หลา)	ค่าร้อยละ (%)
2. ค่าแรง		
2.1 ค่าลงสี	15	
2.2 ค่าต้ม	2.50	
2.3 ค่าเขียนลาย	20	
รวมค่าแรง	37.50	14.19
3. ค่าใช้จ่ายในการผลิต		
3.1 ค่าสาธารณูปโภค	0.14	
3.2 จันตึง	0.03	
รวมค่าใช้จ่ายในการผลิต	0.17	0.06
ต้นทุนการผลิตรวม/หลา	264.22	100

จากตารางที่ 2 พบว่า ต้นทุนการผลิตโดยเฉลี่ยสำหรับการผลิตผ้าบาติกแบบเขียนลาย 1 หลา เป็นเงินทั้งสิ้น 264.22 บาท ประกอบด้วย ต้นทุนวัตถุดิบ 226.55 บาท คิดเป็นร้อยละ 85.75 ได้แก่ ผ้าขาว คอตตอน 60 บาท สีบาติก 145 บาท ซิลิกเกต 12 บาท ยางสน 5 บาท เทียน 4 บาท แก๊ส 0.55 บาท ต้นทุนค่าแรง 37.50 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.19 ได้แก่ ค่าลงสี 15 บาท ค่าต้ม 2.5 บาท ค่าเขียนลาย 20 บาท และต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต 0.17 บาท ได้แก่ ค่าน้ำประปาและค่าไฟฟ้า 0.14 บาท และ จันตึง 0.03 คิดเป็นร้อยละ 0.06

3. ผลตอบแทนการจำหน่ายผ้าบาติก

ตารางที่ 3 แสดงผลตอบแทนผ้าบาติกเฉลี่ยต่อ 1 หลา

ประเภทการผลิต	ยอดขาย (บาท/หลา)	ต้นทุน (บาท/หลา)	กำไรขั้นต้น (บาท/หลา)	อัตรากำไร ต่อยอดขาย
ผ้าบาติกแบบพิมพ์ลาย	230	175.20	54.80	31.28
ผ้าบาติกแบบเขียนลาย	290	264.22	25.78	9.76

ตารางที่ 4 แสดงผลตอบแทนผ้าบาติกเฉลี่ยต่อ 1 เดือน

ต้นทุนการผลิตผ้าบาติก	(บาท/เดือน)			
ผ้าบาติกแบบพิมพ์ลาย (จำหน่ายได้ประมาณ 700 หลา/เดือน)	161,000	122,640	38,360	23.83
ผ้าบาติกแบบเขียนลาย (จำหน่ายได้ 150 หลา/เดือน)	43,500	39,633	3,867	8.89
รวม	204,500	162,273	42,227	32.72

จากตารางที่ 3 และ 4 พบว่า กำไรขั้นต้นจากการจำหน่ายผ้าบาติกรวมเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 42,227 บาท แบ่งเป็น กำไรขั้นต้นจากการผลิตผ้าบาติกแบบพิมพ์ลาย 38,360 บาท เมื่อคิดกำไรต่อหลา เท่ากับ 54.80 บาท และกำไรขั้นต้นจากการผลิตผ้าบาติกแบบเขียนลายเท่ากับ 3,867 บาท เมื่อคิดกำไรต่อหลา เท่ากับ 25.78 บาท และอัตราผลตอบแทนขั้นต้นต่อยอดขายผ้าบาติกพิมพ์ลาย คิดเป็นร้อยละ 23.83 และผ้าบาติกแบบเขียนลาย คิดเป็นร้อยละ 8.89

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนผ้าบาติกของกลุ่มนาราบาติก อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมในประเด็นขั้นตอนการผลิต ส่วนประกอบในการผลิต ต้นทุนการผลิต โดยสามารถสรุปและอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ จากการสัมภาษณ์ดังนี้ “กลุ่มนาราบาติกไม่มีการคำนวณต้นทุนการผลิตแต่อย่างใด เนื่องจากไม่มีความรู้ด้านต้นทุนและด้านบัญชี” ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัญหาและแนวทางการปรับตัวของ OTOP เพื่อพร้อมรับการเปิด AEC ของ (ฉันทมัย เจียรกุล, 2557) พบว่าผู้ประกอบการยังขาดทักษะการบริหารการเงินและบัญชี ขาดการทำบัญชีอย่างเป็นระบบ ไม่มีความรู้ด้านต้นทุนและจุดคุ้มทุน ทำให้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่รู้ต้นทุนที่แท้จริงของตนเอง เมื่อกำหนดต้นทุนตัวเองไม่ได้จึงตั้งราคาสินค้าตนเองไม่ถูก ขายดีแต่ไม่ได้กำไร ดังนั้นผู้ประกอบการควรมีความรู้ทางการบัญชีบ้างอย่างน้อยให้ได้ทราบรายได้ ต้นทุน ค่าใช้จ่ายและกำไร ซึ่งข้อมูลที่สำคัญมากที่สุดข้อมูลหนึ่งคือข้อมูลด้านต้นทุน (พรรณนิภา รอดวรรณะ, ดวงมณี โกมารทัต, และบุญเสริม วิมุกตะนันท์, 2550)

กลุ่มนาราบาติกได้กำหนดราคาขายสำหรับผ้าบาติกแบบพิมพ์ลายหลาละ 230 บาท ปริมาณการขายผ้าบาติกแบบพิมพ์ลายต่อเดือนเท่ากับ 700 หลา รายได้จากการจำหน่ายผ้าบาติกแบบพิมพ์ลาย

เท่ากับ 161,000 บาทต่อเดือน ต้นทุนผลิตรวมโดยเฉลี่ยสำหรับการผลิตผ้าบาติกแบบพิมพ์ลาย 1 หลา เท่ากับ 175.20 บาท ต้นทุนผลิตรวมต่อเดือนเท่ากับ 122,640 บาท ดังนั้นกำไรขั้นต้น 38,360 บาท อัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อยอดขาย คิดเป็นร้อยละ 23.83 สำหรับผ้าบาติกแบบเขียนลายจำหน่ายหลาละ 290 บาท ปริมาณการขายผ้าบาติกแบบเขียนลายต่อเดือนเท่ากับ 150 หลา รายได้จากการจำหน่ายผ้าบาติกแบบเขียนลายเท่ากับ 43,500 บาทต่อเดือน ต้นทุนผลิตรวมโดยเฉลี่ยสำหรับการผลิตผ้าบาติกแบบเขียนลาย 1 หลา เท่ากับ 264.22 บาท ต้นทุนผลิตรวมต่อเดือนเท่ากับ 39,633 บาท ดังนั้นกำไรขั้นต้น 3,867 บาท อัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อยอดขาย คิดเป็นร้อยละ 8.89

ผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ต้นทุนผลิตผ้าบาติกทั้งสองแบบ ต้นทุนผ้าบาติกแบบพิมพ์ลาย มีต้นทุนผลิตที่ต่ำกว่า แต่มีปริมาณยอดขายสูง ในขณะที่ต้นทุนผ้าบาติกแบบเขียนลายมีต้นทุนที่สูง แต่ปริมาณยอดขายต่ำ จึงถือว่าคุ้มค่ากับการลงทุน ทั้งนี้กลุ่มนาราบาติกมีกำไรขั้นต้นจากการจำหน่ายผ้าบาติกรวมเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 42,227 บาท แบ่งเป็น กำไรขั้นต้นจากการผลิตผ้าบาติกแบบพิมพ์ลาย 38,360 บาท เมื่อคิดกำไรต่อหลา เท่ากับ 54.80 บาท และกำไรขั้นต้นจากการผลิตผ้าบาติกแบบเขียนลาย เท่ากับ 3,867 บาท เมื่อคิดกำไรขั้นต้นต่อหลา เท่ากับ 25.78 บาท และอัตราผลตอบแทนขั้นต้นต่อยอดขายผ้าบาติกพิมพ์ลาย คิดเป็นร้อยละ 23.83 และผ้าบาติกแบบเขียนลาย คิดเป็นร้อยละ 8.89

ต้นทุนการผลิตผ้าบาติก ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนค่าวัตถุดิบ โดยเฉพาะค่าผ้าขาวคอตตอน และสีบาติก เป็นต้นทุนที่สูงที่สุดในการผลิตผ้าบาติก ผลการวิจัยดังกล่าวจึงสอดคล้องกับแนวคิด (นภาลักษณ์ บุญทิพย์, 2564) ที่ได้ทำการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนผ้าเขียนเทียนของกลุ่มสตรีบ้านเล่าแง่ง ในอำเภอเขาตอง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ต้นทุนที่สูงที่สุดในการผลิตผ้าเขียนเทียนประเภทผ้าใบกัญชง ส่วนใหญ่เป็นค่าวัตถุดิบ โดยเฉพาะค่าผ้าใบกัญชง คิดเป็นร้อยละ 83.38 เป็นต้นทุนสูงที่สุดในการผลิตผ้าเขียนเทียน และสอดคล้องกับแก้วมณี อุทิรัมย์, จริญญา สันฐิติธนาวัฒน์, น้ำอ้อย จันทะนาม, แพรววิภา นิลแก้ว, และสุภาภรณ์ แสนทูนท้าว (2560) ที่ได้ทำการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการทอผ้าไหมมัดหมี่ตีนแดง ตำบลนาโพธิ์ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ต้นทุนที่สูงที่สุดในการทอผ้า คือ ค่าวัตถุดิบ โดยเฉพาะวัตถุดิบ (ผ้าไหม) ทั้งนี้เมื่อเทียบต้นทุนค่าวัตถุดิบการผลิตผ้าบาติกทั้งสองแบบ การผลิตผ้าบาติกแบบเขียนลายมีต้นทุนการผลิตรวมที่สูงกว่า เนื่องจากต้นทุนค่าวัตถุดิบที่เป็นสีบาติก และค่าแรงเกี่ยวกับการเขียนลายสูงกว่า และมีการกำหนดราคาขายที่แพงกว่าการผลิตผ้าบาติกแบบพิมพ์ลาย แต่อย่างไรก็ตาม การผลิตและจำหน่ายผ้าบาติกที่เป็นการผลิตแบบเขียนลายจำเป็นต้องผลิตอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากยังมีกลุ่มที่อนุรักษ์นิยมความเป็นเอกลักษณ์ของภูมิปัญญาของชาวบ้านดั้งเดิมของช่างเขียนลายบาติกดังกล่าว สอดคล้องกับสมภพ อิวสกุล (2549) ภูมิปัญญาของภาคใต้ตอนใต้เป็นอีกหนึ่งสิ่งที่ไม่เคยได้เห็นลวดลายการแต่งแต้มสีลงบนผืนผ้าแล้วก็ทราบโดยทั่วกันว่าเป็นศิลปะของภาคใต้

ตอนล่าง ความสวยงามไม่ได้เกิดเพราะความบังเอิญแต่หากเกิดจากจินตนาการความรักในบ้านเกิด ที่ฝังอยู่ในส่วนลึกของจิตใจและความตั้งใจในทุก ๆ จุดที่แต่งแต้มเข้าไปที่จะสะกดทุกสายตาให้เหลียวมอง รวากับต้องมนต์ เหมือนดั่งผ้าบาติกที่ทุก ๆ จุดทุก ๆ สี และเส้นวาดล้วนแล้วแต่มีความสำคัญทั้งสิ้น นำมาซึ่งความหลงใหลในงาน รัก และภูมิใจในอาชีพ “ช่างบาติก”

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ต้นทุนและผลตอบแทนผ้าบาติกของกลุ่มนาราบาติก อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มนาราบาติก 1) การผลิตผ้าบาติกโดยกลุ่มนาราบาติก แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ผ้าบาติกแบบพิมพ์ลาย และผ้าบาติกแบบเขียนลาย กระบวนการผลิตผ้าบาติกแบบพิมพ์ลาย จะมีการพิมพ์ลายบนเนื้อผ้าตามโครงสร้างของรูปสีเหลี่ยมผืนผ้า หรือสีเหลี่ยมจัตุรัส นิยมใช้มี 4 ชนิดคือ แม่พิมพ์โลหะ แม่พิมพ์ไม้ แม่พิมพ์เชือก และแม่พิมพ์พลาสติก กระบวนการผลิตผ้าบาติกเขียนลาย มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การซึ่งผ้าขาวให้ตั้งกับกรอบไม้บาติก เขียนลวดลายหรือภาพที่ต้องการด้วยดินสอ ขั้นตอนที่ 2 ร่างแบบและเขียนเทียน ขั้นตอนที่ 3 ระบายสีลงบนผ้า ขั้นตอนที่ 4 ทาน้ำยากันสีตก (น้ำยาโซเดียมซิลิเกต) ขั้นตอนที่ 5 ละลายเทียนออกโดยการต้มให้เทียนออก ชักให้สะอาด และรีดให้เรียบ 2) ต้นทุนผ้าบาติกทั้งสองชนิดต่างกัน ซึ่งผ้าบาติกแบบเขียนลายต้นทุนจะสูงกว่าผ้าบาติกแบบพิมพ์ลาย แต่ราคาขายจะขายในราคาที่ไม่ต่างกันมากนักขึ้นอยู่กับปริมาณลวดลายของผ้าบาติก แต่อย่างไรก็ตามการผลิตผ้าบาติกแบบเขียนลายก็ยังคงต้องดำเนินการต่อ เนื่องจากยังมีกลุ่มลูกค้าอนุรักษ์ผ้าบาติกแบบเขียนลายอยู่ ทั้งนี้กลุ่มนาราบาติกจะต้องปรับสูตรหรือส่วนผสมในการผลิต หรือหาแหล่งวัตถุดิบที่มีราคาถูกลง เพื่อลดต้นทุนวัตถุดิบที่เพิ่มกำไรโดยไม่กระทบต่อกลุ่มผู้บริโภคผ้าบาติก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 กลุ่มนาราบาติก หรือกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจในลักษณะเดียวกันสามารถนำข้อมูล ต้นทุนและผลตอบแทนผ้าบาติกไปใช้เป็นแนวทางในการลดต้นทุนการผลิต เช่น สมาชิกควรรหาแหล่งวัตถุดิบที่มีราคาถูกลง สร้างเครือข่ายในการสั่งซื้อวัตถุดิบ และใช้วิธีการสั่งซื้อแบบประหยัดที่สุด เพื่อลดต้นทุนค่าวัตถุดิบ ช่วยให้การจำหน่ายผ้าบาติกมีกำไรเพิ่มมากขึ้น

1.2 เป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจในลักษณะเดียวกันในการนำข้อมูลที่ได้ไปพิจารณาลดต้นทุนการผลิต และหาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตเพื่อเพิ่มกำไรได้

1.3 เป็นฐานข้อมูลให้กับกลุ่มผู้ประกอบการที่กำลังสนใจการผลิตผ้าบาติกเพื่อจำหน่ายและให้กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนผ้าชนิดอื่น ๆ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา เช่น ผ้าทอ ผ้าขาวม้า และผ้าชนิดอื่น ๆ ที่มีอัตลักษณ์นิยม

2.2 ศึกษาแนวทางในการเพิ่มมูลค่าของผ้าบาติกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา และชุมชนพื้นที่ใกล้เคียง

รายการอ้างอิง

- แก้วมณี อุทัยรัมย์, จริญญา สันฐิติธนาวัฒน์, น้ำอ้อย จันทะนาม, แพรววิภา นิลแก้ว, และสุภาภรณ์ แสนทูนท้าว. (2560). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการทอผ้าไหมมัดหมี่ตีนแดง ตำบลนาโพธิ์ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 12(2), 116-124.
- ศุภฎี บุญธรรม. (2556). การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตแท่งชิ้นงานในอุตสาหกรรมโดยใช้ระบบต้นทุนกิจกรรม. *วารสารวิจัยและพัฒนา มจร*, 36(2), 203-213.
- ธวัชชัย ทุมทอง. (2545). *ศิลปะการทำบาติก ลายเขียนระบายสี*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ธันยมาศ เจียรกุล. (2557). ปัญหาและแนวทางการปรับตัวของ OTOP เพื่อพร้อมรับการเปิด AEC. *วารสารนภับริหาร*, 34(1), 177-191.
- นภาลักษณ์ บุญทิม. (2564). ต้นทุนและผลตอบแทนผ้าเขียนเทียนของกลุ่มอาชีพสตรีบ้านเล่า nëงในอำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 16(58), 25-33.
- นันทา ไรจนอุดมศาสตร์. (2536). *การทำผ้าบาติก*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประภาภรณ์ เกียรติกุลวัฒนา. (2555). วิวัฒนาการการบัญชีต้นทุน. *จุฬาลงกรณ์ปริทัศน์*, 34(134), 82-91.
- พรรณนิภา รอดวรรณะ, ดวงมณี โกมารทัต, และบุญเสริม วิมุทตะนันท์. (2550). การวิเคราะห์ต้นทุนน้ำมันดิบของเกษตรกรและสมาชิกสหกรณ์โคนมในประเทศไทย. *จุฬาลงกรณ์ปริทัศน์*, 29(114), 62-70.
- พรรณภา ฐวนิมิตรกุล. (2558). *การเงินธุรกิจ (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภัทราผ้าไทย. (2558). *ประวัติผ้าบาติก หรือผ้าปาเต๊ะ*. สืบค้นจาก <http://www.pattraphathal.com/article>

- มีนา ภัทรนาวิก. (2557). เหลี้ยวหลัง ...แลหน้า “บัญชีบริหาร” ของผู้ประกอบการไทย. *จุลสารสมาคมการบัญชีไทย*, 10(2), 24–26.
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. (2552). *การบัญชีต้นทุน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล.
- สมภพ อิวสกุล. (2549). *โซคบาติกศิษย์สูงชู*. กรุงเทพฯ: พรินท์ แอนด์ แพคเซอร์วิลไลน์.
- สุขใจ ตอนปัญญา. (2554). *ต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกข้าวเกษตรกรรม 5 ตำบลหัวดงอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร* (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- สุพยอม นาจันทร์, ปทุมพร หิรัญสาลี, จุไรรัตน์ ทองบุญชู, วรกร ภูมิวิเศษ, และลักขณา คำชู. (2559). *ต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนของกลุ่มหัตถกรรมบ้านชุมพอตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา. การประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ระดับชาติ ครั้งที่ 2 “มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นวัตกรรมสร้างสรรค์สังคม”* (หน้า 923–939). สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- Krabi batik. (2554). *ประวัติผ้าบาติก*. สืบค้นจาก <https://krabibatik.wordpress.com>
- Sunarya, Y. Y. (2016). *Identity of Indonesian Textile Craft: Classic to Modern Batik* (Research report). Indonesia: Faculty of Visual Art and Design Bandung Institute of Technology.